

**Yhdistyksen hallituksen vastuu
lainmukaisen ja vastuullisen toiminnan
järjestämisessä sekä hallituksen vastuu
laiminlyönneistä**

28.05.2024

Teppo Laine
Asianajaja, osakas

Yhteystietoni:

Puh +358 20 742 4469

Fax +358 20 742 4468

GSM +358 400 474 074

E-mail teppo.laine@legistum.fi

Asianajotoimisto Legistum Oy ei vastaa materiaalin virheettömyydestä.

Asianajotoimisto Legistum Oy

Asianajotoimisto Legistum on liikejuridiikkaan keskittynyt kansainvälisesti toimiva asianajotoimisto. Tarjoamme asiakkaillemme palveluita niin arkipäivän juridisissa kysymyksissä kuin vaativissa sopimus- ja yritysjärjestelyissä. Olemme toimineet urheilun aluejärjestöjen neuvontajuristeina yli 15 vuoden ajan.

Koulutuksen teemoja

Yhdistyksen Hallinto

- Mitä se on
- Lakisääteiset ja muut tehtävät
- Yhdistyksen kokous ja yhdistyslaki
- Yhdistyksen kokouksen ja hallituksen päätöksenteko ja tehtävät
- Hyvän hallinnon vaatimukset
- Hallinnon (hallituksen) vastuu

Yhdistyksen kokous

- Yhdistyksessä päätösvalta kuuluu sen jäsenille (YhdL 4:16.1)
- Jokaisella äänioikeutetulla on yksi ääni (YhdL 5:25.1 §.)
- Yhdistyskokous on kutsuttava koolle säännöissä määrättyinä aikana (YhdL 5:20.1 §).
- Ylimääräinen yhdistyskokous on pidettävä, kun yhdistyskokous niin päättää tai hallitus katsoo siihen olevan aihetta.
- Ylimääräinen kokous on kutsuttava koolle myös, mikäli vähintään yksi kymmenesosa yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä vaatii. (YhdL 5:20.2 §.)
- Kokouskutsussa on mainittava tarkasti kokouksen aika ja paikka sekä mahdollisuus etäosallistumiseen (YhdL 5:24.1 §).
- Kokouskutsussa on mainittava käsiteltävät asiat ja varsinkin asiat, jotka on säädetty yhdistyslain 23 §:ssä.
- Avoimuus käsiteltävien asioiden suhteen on hyvän yhdistyskäytännön mukaista.
- Mikäli kokouskutsussa jätetään mainitsematta lain vaatima asia, voi kokouspäätöstä rasittaa muutovirhe.

Hallituksen lakisääteiset tehtävät

- Hyväksyä jäsenet (lainuudistus, voidaan delegoida)
- Pitää jäsenluettelo
- Kutsua koolle yhtiökokous
- Toimia yhdistyksen edustajana
- Yhdistyksen omaisuuden luovuttaminen konkurssiin
- Tilintarkastukseen ja tilinpäätökseen liittyvät tehtävät
- Purkautuvan yhdistyksen selvitysmiehenä toimiminen

Hallituksen muut tehtävät

- Aatteellisen toiminnan toteuttamisesta ja yhdistyksen toiminnan kehittamisestä vastaaminen
 - Omaisuuden ja rahavarojen hoitaminen
 - Yhdistyksen muu edustaminen
 - Sisäisen toiminnan valvominen ja johtaminen
 - Kokousten valmistelu
 - Juoksevien asioiden hoitaminen
 - Kirjanpidon järjestäminen
- ” Hallituksen on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita” (35§)

Yhdistyksen hallinto - lainsäädäntö

- Hyvän hallinnon lähtökohta on lain- ja sääntöjen mukaisuus:
 - Päätöksenteko tapahtuu menettelyllisesti oikein:
 - Kokousten kutsuminen, kutsumistapa ja toimitettavat asiakirjat
 - Laillinen ja sääntöjenmukainen päätöksentekojärjestys (osallistumis- ja äänestysmenettelyt, määräenemmistöt jne.)
 - Oikea päätöksentekoelin
 - Päätösesitysten lain ja sääntöjenmukaisuus
 - Päätöksenteon yhdenvertaisuus
 - Päätöksenteon ”rationaalisuus”
 - Päätösesitysten valmistelu

Esteellisyys

- Yhdistyksen hallituksen jäsenten esteellisyys on yksi yleisimpiä kokouksissa turhan kevyesti ohitettuja asioita.
- **”Hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen tai yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa.” (yhdistyslaki 37§)**

Esteellisyys äänestämässä

- Yhdistyksen hallituksen jäsen tai muu, jolle on uskottu yhdistyksen hallintoon kuuluva tehtävä, ei saa äänestää päätettäessä
- tilintarkastajan tai toiminnantarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta, eikä
- tilinpäätöksen vahvistamisesta taikka vastuuvapauden myöntämisestä, kun asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa.
- Kukaan ei saa yhdistyksen kokouksessa äänestää eikä tehdä päätösehdotuksia päätettäessä hänen ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tai muusta asiasta, jossa hänen yksityinen etunsa on ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa eikä hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö saa osallistua sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen hallituksen kokouksessakaan.

Täydentävät normit - Reilu peli

1. Hyvä hallinto

Kohtelemme kaikkia yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. Päätöksiä tehdessämme valmistelemme, kuuntelemme ja perustelemme ne huolella. Päätöksentekoon liittyvät pelisäännöt ovat kaikkien saatavilla. Rikoksiin ja rikkomuksiin suhtaudumme aina vakavasti. Uskomme kuitenkin ihmiseen ja voimme antaa uuden mahdollisuuden. Rakennamme taloutta realistiselle ja kestäväälle pohjalle.

Reilu Peli – hallinnon vaatimukset

Hyvän hallinnon vaatimukset – Reilu Peli:

- Yhdenvertaisuus:
 - Yhdistyslain lähtökohta on jäsenten yhdenvertaisuus
- Oikeudenmukaisuus:
 - Oikeudenmukaisuuden vaatimusta ei sinänsä ole määritelty ja siten tältä osin vaatimus liittyy aina tapauskohtaiseen harkintaan. Oikeudenmukaisuuden vastinparina arvioinnissa voidaan käyttää muita yleisiä oikeusperiaatteita, kuten kohtuullisuutta.
- Päätöksenteossa:
 - Päätökset ovat valmisteltuja -> päätösten tulisi aina perustua esityksiin.
 - Kuuleminen -> hyvän hallinnon mukainen päätöksenteko edellyttää, että niitä, joita päätös koskee, kuullaan ennen päätöksentekoa.
 - Perusteluvelvollisuus -> päätökset tulee perustella. Perusteluvelvollisuuden merkitys korostuu erityisesti jälkikäteisessä arvioinnissa (jäsenistö, valvontaelimet, sidosryhmät).
 - Liikunnassa ja urheilussa toimitaan taloudellisesti kestäväällä tavalla.

RP -täydentävät periaatteet- hallinto

Vastuullinen taloudenpito

- Liikunnassa ja urheilussa toimitaan taloudellisesti kestäväällä tavalla.
- Urheilujärjestöt ovat sinänsä luoneet selkeän vastuullisen toiminnan säännöt, täsmentänyt sääntöjen sisältöä ja luonut selkeät periaatteet.
- Vastuullisen toiminnan toteuttaminen jää kuitenkin toimijoille itselleen eli jokaiselle seuralle. Keskeinen kysymys on, kuinka lainsäädännön vaatimukset ja reilun pelin periaatteet toteutetaan käytännön toiminnassa, eli keskeiset kysymykset ovat:
 - Olemmeko määritelleet ”Reilun pelin” omassa seurassamme (yhdistyksen säännöt, toimintaohjeet)?
 - Ovatko kaikki toimijat tietoisia näistä säännöistä?
 - Ovatko kaikki toimijat ”sääntöjen piirissä”?
 - Toteutuvatko säännöt seurakulttuurissamme?

Hyvä hallinto – vastuullisuuden perusta

Hyvän hallinnon lähtökohdat:

- Ajantasaiset yhdistyksen säännöt
- Ajantasaiset toimintasäännöt
- Kaikki toimijat ovat tietoisia säännöistä ja ovat sitoutuneet niihin
- Päätökset tehdään yhdistyksen mukaisiin menettelyin
- Päätökset tehdään ”oikealla päätöksentekotasolla” yhdistyksen kokous – hallitus – toiminnanjohtaja jne.
- Toimivaltuudet määritelty
- Esteettömyys
- Avoimuus (miten yhdistyksen ja hallituksen päätökset tiedotetaan)
- Valvonta

Hallinnon tasot - riskit

- Yhdistyksen kokous
 - Kokousten laillisuus ja sääntöjen mukaisuus
 - Päätösten laillisuus ja sääntöjen mukaisuus
 - Vastuullisen toiminnan sitovuus?
 - ”Demokratiavaje”
 - Päätösten tiedottaminen
- Hallitus (erityisesti puheenjohtaja)
 - Toimivallan ylitykset (edellyttäisi yhdistyksen kokouksen päätöstä)
 - Esteettömyys (usein hallituksen jäsenillä ”oma lehmä ojassa”)
 - Päätösten laillisuus ja sääntöjen mukaisuus
 - Päätösten tiedottaminen ja täyttämisen valvonta
 - Kuinka hallitus valvoo toimintaa?
 - Kuinka jäsenistö valvoo hallitusta?

Hallinnon järjestäminen - talous

- Hyvän taloushallinnon keinoja
 - Ammattikirjanpitäjä
 - Tositteiden hyväksyntämenettely ja selkeät valtuudet
 - > Esim. Toiminnanjohtajan valtuuden 1000 €, yhdessä puheenjohtajan kanssa 2500 €, 2500-10000 € hallitus ja yli 10000 € yhdistyksen kokous
 - Ei käteiskassaa, (tai jos esim. kioskitoimintaa, päivittäinen tilitys)
 - Ammattimainen tilintarkastaja / toiminnantarkastaja
 - Ohjeistus esteellisyyksistä
 - > Esim. toimijan lähipiirin osalta hyväksyntä puolueettomalta henkilöltä
 - Varastopäällikkö ja ajan tasalla pidettävä varastoluettelo
 - Kuormakirjojen arkistointi
 - Matkalaskujen osalta noudatetaan tarkasti verottajan ohjetta matkalaskujen sisällöstä

Hallinnon vastuullisuuden valvonta

Oikeudellinen valvonta:

- Tuomioistuimet ja viranomaiset

Toimialavalvonta:

- Kansalliset sitovat ohjelmat (Reilu peli)
- Valvonta (esim. SUEK).
- Lajiliittojen omat ohjelmat ja kurinpitojärjestelmät
- Urheilun oikeusturvalautakunta

Rahoittajavalvonta

- Avustusten ja tukien myöntäjät
- Sponsorien sopimusehdot
- Takaisinperintäriski

Hallinnon vastuu - mihin vastuu perustuu

- Yhdistyslaki (26.5.1989/503)
 - Myös muut säädökset, esim. työlainsäädäntö
- Yhdistyksen säännöt
- Yhdistyksen päätökset
 - esim. toimintasuunnitelma ja talousarvio
- Yleiset yhdistystoiminnan käytännöt
- Päätösvalta yhdistyksessä kuuluu sen jäsenille. (- Yhdistyslaki, 16 § -)

Yhdistyksen hallinto ja vastuut

- Siviilioikeudellisen vastuun perusteella hallituksen jäsen Hallituksen jäsen; ja
 - yhdistyksen toimihenkilö; ja
 - toiminnantarkastaja
 - Lainmuutos, muu henkilö, jolle uskottu tehtäviä säännöissä on velvollinen korvaamaan tahallaan tai tuottamuksella yhdistykselle aiheuttamansa vahingon (§ 39.)
- Vahinkoon syyllistyneet vastaavat vahingosta kukin omasta ja toistensa puolesta, jos jollakulla vahinkoon syyllistyneellä ei ole varallisuutta maksaa, ovat muut syylliset yhteisvastuussa korvausten maksamisesta.
- Rikosoikeudellisen vastuu -> yhdistyksen oikeuksien loukkaaminen
- Vastuu tulee yleensä vastaan tilanteissa, joissa hallituksen jäsen on osallistunut päätöksentekoon.
- Vastuusta vapautuminen: jos ei ole osallistunut päätöksentekoon, tai on irtaantunut siitä kokouksessa.

Vastuut

- Rikosoikeudellisen vastuu -> yhdistyksen oikeuksien loukkaaminen
- Vastuu tulee yleensä vastaan tilanteissa, joissa hallituksen jäsen on osallistunut päätöksentekoon.
- Vastuusta vapautuminen: jos ei ole osallistunut päätöksentekoon, tai on irtaantunut siitä kokouksessa.
- asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen (työsopimuslaki ja vahingonkorvauslaki).
- Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa

Vastuu mistä?

- Yhdistyslaki 39 §: Vahingonkorvausvelvollisuus

velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut

- yhdistykselle

Yhdistyslakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla

- yhdistyksen jäsenelle; tai
- muulle aiheutettua vahinkoa

Ei periaatteessa rajoitettu millään tavalla

KKO:2001:111

Yhdistyslain 16 §:n mukaan päätösvalta yhdistyksessä kuuluu sen jäsenille, jotka 17 §:n mukaan käyttävät päätösvaltaansa yhdistyksen kokouksessa. Lain 35 §:n mukaan yhdistyksen hallituksen on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaisesti huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Yhdistyksen sääntöjen 13 §:n mukaan seuran toimintaa johtaa ja sen taloudenhoidosta sekä omaisuudesta huolehtii ja vastaa johtokunta.

Osallistuessaan edellä kerrotuin tavoin yhdistyksen varojen velaksiantoon B:lle ilman yhdistyksen kokouksen päätöstä A on johtokunnan puheenjohtajana menetellyt vastoin niitä yhdistyslain säännöksiä, jotka koskevat yhdistyksen toimielinten tehtäviä ja päätösvaltaa, ja siten tuottamuksellisesti.

Tämän vuoksi A on yllä mainitun säännöksen nojalla velvollinen korvaamaan yhdistykselle aiheutuneen vahingon. A:n korvausvastuun kannalta merkitystä ei ole niillä hovioikeuden tuomiossa mainituilla seikoilla, että hän oli muutoin huolellisesti hoitanut yhdistyksen raha-asioita ja lainasopimuksellakin tavoitellut yhdistyksen etua ja että lainan myöntämishetkellä B:n taloudellinen asema oli ollut hyvä ja häneen oli urheilupiireissä luotettu.

Tahallisesti tai huolimattomasti

- Huolimattomasti – Vastuu muulle:
- KKO:1987:122 – hallituksen jäsenen vastuu
 - Urheiluseuran hallituksen alaisuuteen oli asetettu jaostoja, joista yhdelle olivat kuuluneet seuran varainhankinta ja -hoito yhdessä palkatun toiminnanjohtajan kanssa. Hallituksen puolesta sen puheenjohtaja oli valvonut jaoston toimintaa. Seuran jätettyä suorittamatta valtiolle ennakonpidätystä ja työnantajan sosiaaliturvamaksua hallituksen puheenjohtajana ja sanotun jaoston jäsenenä toimineet hallituksen jäsenet velvoitettiin korvaamaan valtiolle näin heidän tuottamuksestaan aiheutunut vahinko.

KYSYMYKSIÄ

KIITOS MIELENKIINNOSTA!